

CHUDÍ JEDNI RODIČE MĚLI DVĚ DĚTI. JEDNO UTĚŠENÉ děvčátko a jednoho chlapce, staršího děvčátka. Děvčátko volali¹ Anička, chlapce Janík. Dokud byly malé, hrávaly si, jako děti hrávají. Janík běhával s chlapci po dědině, Anička sedávala u vody, která tekla okolo zahrady otcovy. V té vodě bývalo dvanácte vodních panen. Jak Aničku ty vodní panny na břehu spatřily, proměnily se vždy v zlaté kačice, na břeh k ní přilítly a do své i její dobré vůle s ní se bavily. Tato zábava byla Aničce mimo rodičů to nejmilejší, nejen dokud malá byla, ale i když dorůstala.

Než Anička dorostla, umřela jí dobrá matka. Otec se oženil a děti dostaly zlou macechu. Ta macecha měla též dceru, tak starou jako Anička, říkali jí Kata², ale byla nehodná, nedobrá. Rok po roku míjel, děvčata dorostly. Tu macecha všecko jen pro svoji Katu, pěkné šaty, dobrá jídla, pohodlí, i chválu nad chválu; – Aničce jen plátěnou sukničku, hrubou košilku, ovesný chleběk, a k tomu nebylo nadávek, které by jí každý od Boha den nebyla navolala. – Ze dne na den byla na ni macecha horší; co jen mohla napriek³ jí udělat, to jí udělala. Kde se jen mohla do ní zakousnout, zakousla se, a kde se před cizími mohla o ní zmíniti, pomluvila ji. I tu jedinkou radost, kterou měla se zlatými kačičkami, tu jí bránila, řkouc, že by se styděti měla, tak stará již, hráti si a nechati matku prací se mořiti. – Zachovávala sice ten příkaz Anička, jak dalece mohla, ale když měla po chvíli, vždy odběhla k vodě ke kačičkám, by se s nimi potěšila a jim si požalovala. – Jaknáhle ji ale macecha zahlédla, vždy běžela mezi kačice, tloukla do nich a leckterou i poranila, jenže se kačičkám, jak do vody vltly, rány ihned zahojily. – Anička ale vždy dostala bití a huby.

¹ Jmenovali. ² Kateřina. ³ Příkoř.

Rozmazlená Kata se z jizby ani nepohnula a ke kačičkám už dokonce nešla a vystát je nemohla, protože je Anička ráda měla. Medle co se ještě stalo? – Za to, že Anička zlaté kačičky milovala, obrůstala růžemi, a Kata, že je nemilovala, obrůstala trnám. Ačkoli macecha dosti se namahala s Aničky růže strhat a s Katy trní, – nic to nespomohlo. Na Aničce růže, čím více je trhala, tím krásněji se rozvíjely, a na Katě rostlo trní denně pichlavější. Konečně musela nechat tak.

Janík když se byl statečným šuhajem stal, šel za vodu kamsi daleko a tam vyhledal si u jednoho bohatého mladého pána službu. Dávno již, co se byli s Aničkou neviděli, ještě ani růžemi neobruštala. I vzkázal jí, aby mu alespoň její podobu poslala. – Udělala mu tu radost. Dala se zcela ukradomky⁴, by se toho macecha nedověděla, malovati a obrázek ten bratrovi poslala, též tajně. – Co Janík utěšený obrázek od sestry dostal, stal se mu jedinou radostí. Jak si práci odbyl, vzdálil se od druhé čeládky, odešel do své jizby, vytáhl obrázek a tak se vždy naň zahleděl, že se mu až před očima měnilo. – Při tom pohledu vždy ho slze polily a hlasitě naříkal: „Ach krásna moja sestrička, keby som ťa ja ešte len raz vidieť mohol! Ach veru, že si sa mi premenila! Ej veru si macochino kliata nežaslúžila, ale by si zaslúžila, aby si bola bohatou paňou!“

Takto den po dni naříkával Janko nad krásným obrázkem své sestry. – Druhá čeládka toto naříkání slýchala, ale si je ani hore nevzala⁵; když ale den po dni to trvalo, začala býti zvědavější, střežla Janka, až ho dostřehla a všeho se dověděla. – Jak to čeledě věděla, věděl to i pán. Mlád jsa, byl i zvědav, a protož umínil si, že půjde Janka poslouchat, aby zvěděl, co ve věci je.

Janko když si práci svoji odbavil, odstranil se do své jizby a tam, jak obyčejně, nad obrázkem své sestry počal naříkati. „Ach krásna moja sestrička, keby som ťa ešte aspoň raz vidieť mohol! Veru si macochino kliata nežaslúžila, ale by si za-

⁴ Ne zapřenou, potajmu. ⁵ Nepokládala je za mnoho.

služila, aby si bola bohatou paňou!“ – Jak to pán za dveřmi slyšel, vkročil do jizby a ptal se Janka, co pláče; Janko obrázek chytr⁶ skryl a odpověděl: „Ach, nuž toto a toto sa mi stalo“ – i všelicos pánovi namluvil, ale pravdu zamlčel. – Pán vida, že se vymlouvá, nechtěl naň doléhati, i zanechal ho, doufaje, že jiným způsobem pravdy se doví.

Druhý den se mu zase tak zvedlo; až třetí den, tu vstoupil tak rychle do jizby, že Janka při obrázku zastíhl a krásnou růžovou postavu na něm zahlédl. – I přísně se obořil na Janka, aby mu vše vyjevil a jestli to opravdu jeho vlastní sestra. – Konečně Janík upřímně mu vše pověděl a že je to věru jeho vlastní sestra Anička. „No, keď je to tvoja sestra,“ pravil mu pán, „zapriahni mojích šest najkrajších paríp⁷ do mojho najkrajšiho hintova⁸ a dovez mi tvoju sestru za ženu. Ak mi ju nēdovezieš, dám ťa za živa v kochu⁹ zaúdiť.“

Když pán rozkázal, musel Janík poslechnouti. Druhý den ráno, sotvaže se zory zapalovat počínaly, již šest bujných, krásných hřebců v pozlaceném kočáře zapřažených na dvoře dupotalo. Janko vyskočil na kozlík, práskl bičem a hybaj ven branou, jako na tátošech, pro krásnou Aničku, aby ji mladému pánovi za ženu přivezl. I nezastavil se, až před otcovým domkem. Vejde do jizby, a tu radost nad radost! Otec, sestra tak se nad jeho příchodem radovali, jako by se jim byl znovu narodil, neboť ho dlouho již nebyli viděli. – Jak nejlepší věděli, tak se vítali, a když se uvítali, řekl Janko: „Mně je tu nie do bavenia, lebo ma pán budě čakať; poviem vám teda, načo som prišiel. Muoj bohatý mladý pán ma, sestrička moja drahá, poslal pre ťeba, aby som ťa jemu za ženu priviezol, sľubujúc mi, ak ťa doveziem, veľkú odmenu, ak ťa nēdoveziem, v kochu ma za živa zaúdiť.“

Krásná Anička se zarděla, ale vidouc, že jinak být nemůž, obriadila se¹⁰ pěkně krásně a s Janíkem se vybrala.

⁶ Rychle. ⁷ Nádherný kůň. ⁸ Kočár panský, krytý. ⁹ V komíně.

¹⁰ Spořádala se, přistrojila.

Ale to macechu velmi mrzelo, že by Anička měla býti bohatou paní, a její Kata ne; i nabídla se úlisně Aničce, že ji nenechá samu jeti, že pojede s ní. Než se Anička nadála, seděla vedle ní v kočáře i s ošklivou Katou. Janík nad hlavami koňů bičem zapleskl a ti se zdvihli do větru a letěli, až se za nimi prášilo.

Když ponad vodou přes most letěli, nachýlila se Anička z kočáru, aby se podívala, jestli by kde zlaté kačičky viděla; toho macecha použila, a jak se Anička z vozu nahýbala, dolů do vody ji sotila. Potom svoji strapatou Katu vedle sebe posadila a bohatému pánu za ženu ji vezla. Netrpělivě čekal pán sluhu; jak zaslechl dupot koňů na dvoře, volal zdaleka: „No Janko, či si mi krásnu nevestu dovezol?“ – Ale jak se zhrozil pán, když v kočáře místo růžové Aničky zhlédl trním obrostlou Katu. – „Či je táto nětvara tvoja sestra, ktorej obrázok si mi ukázal a pre ktorú som ťa poslal?“ všecek zaražen ptal se pán Janka, ale macecha rychle odpověděla, že to věru Janíkova vlastní sestra.

Janík obrátil se do kočáru, i oněměl a zdůpněl¹¹; nemohl pochopiti, kterak se jeho utěšená růžová sestra mohla v takovou netvoru přeměnit.

„Tak si sa mňa ty opovážil oklamat?“ vzkříkl rozhněvaný pán, „no, čo som ti prisľúbil, to buděš mať“ – a hned dal Janka vstrčiti do komínu, pod komín dal nastlati a zapáliti mokrou slámu, aby se v dýmu jejím udusil. Strapatou Katu a matku její dal hned v čerty odprášit, aby šly, odkud přišly.

Janko se při dýmu slámy pomalu udil; pán ale neměl nikde pokoje, nikde stání, ani radosti, a to proto, že myslel neustále na růžovou Aničku. – Jednou přijde mu čeled' oznamovat, že když pod Jankem večer slámu zapalují, vždy jakési žalostné naříkání ženského hlasu slýchají, z kterého toliko rozuměti: „Ach bračok muoj drahý, ako nevinně trpiš pre našu zlostnú macochu!“ – a každé ráno že na ohnísku perle nalézají, které komínem dolů padají.

¹¹ Zdřevěněl.

Nad touto novinou se pán velmi podivil. – Když mu to čeled' byla vyrozprávěla, odešla. Tu an ještě v zamyšlení nad tím stál, zašustlo cosi okolo okna, jako by něco bylo přeletělo. – Pán skočí k oknu, dívá se, nikde nic – leč v koutku u okna vidí zlaté pérko. – Vzal si to pérko, položil je na stůl a přikryl krásným pohárem. – Tu přichází opět čeled' oznamovat, že právě zase naříkání slyšeti a perle že dolů padají. Ihned běžel pán pod komín a shledal, že čeled' pravdu mluvila. Poslouchá a slyší žalostný nářek: „Ach drahý braček, ako ty nevinně trpíš pre našu zlostnú macochu!“ – Jak to pán slyšel, pomyslíl: „To musí byť ružová Anička, s ktorou pluha¹² macocha dáko šibalstvo vystrojila!“ – Uhodl to pán! Byla to Anička, co nad bratrem Janíčkem naříkala a perle místo slzí plakala. Když ji matka do vody shodila, octnula se mezi zlatými kačičkami, které ji hned také zlatou kačičkou udělaly a mezi sebou nechaly. Ona to byla, co okolo pánova okna letěla a zlaté pérko potratila.

Od ohníska pospíchal pán do své jizby a netrpělivě přecházel se po ní, ohlížeje se tu po okně, tu po pérku. – Za malou chvíli zašustí to pod oknem a sladký hlas se ozývá: „Mladý pán, mladý pán, daj mi moje perie.“

„Akuo perie? Ja žiadno perie nemám.“

„Moje zlaté perie, čo si mi vzal s obloka.“

„Tvoje zlaté perie je tu na stole, pod' si preň.“

„Ty si mi ho vzal s obloka, ty mi ho daj.“

„Ja som ti ho vzal, ale si pod' sama preň.“

V otevřeném okně se tu náhle ružová tvář zajásala a pomalu se spanilá ženská postava, nahá, jak ji Bůh stvořil, do jizby všinula. Byla to ružová Anička.

Sotvaže do jizby vkročila, skočil mladý pán, a chytiv ji kolem pasu, zvolal: „Tu si mi, moja drahá, už ťa viacej nepustím!“ – Tu se mu děvče na hada a na všelijaké potvory v ruku přeměňovati počalo, ale on ji z rukou nepustil, aniž

¹² Špatná osoba.

se jí bál. Vždy jen volal: „Něpustím ta, něpustím, kým sa mi koľvek na takú nėspravíš, akou si predtým bola.“ – Konečně se mu proměnila na utěšené děvče, jakou byla; padnouc mu okolo hrdla, vděčně mu děkovala, že ji vysvobodil. – Kdyby ji byl pustil, byla by musela zůstat kachničkou.

Ihned dal pán Janíka z komína sňati, Anička ho namazala mastí, kterou si od vodních panen donesla, i ožil hned a krásnějším byl než předtím. – Mladý pán se potom hned s Aničkou sesobášil a žil s ní šťastně a dlouho. Janka udělal pánem a otce Aniččina vzali k sobě, aby i jemu dobře bylo.

Zlostnou macechu i strapatou Katu dal pán vstrčiti do komína, dal pod nimi páliť slámu, aby se udily; – tož se jim za jich zlost dobře stalo.